

14 vrag, Strömstad

ID: 6815 · Bekræftet position

www.vragguiden.dk/vrag/6815

Position & Dybde

Kort ikke tilgængeligt

WGS84

58:55,891N 11:09,574E

ED50

58:55,920N 11:09,656E

Dybde (top)

Ukendt

Dybde (bund)

Ukendt

Stævnretning

Ukendt

Afstand til kyst

0,5 km

Beskrivelse

Svenske kildeoplysninger fra Fornsök **Registrering:** RAÄ L1960:6451 **Kilde:** Riksantikvarieämbetet, Fornsök (CC0 1.0) **Dato:** 13-09-2026 **Kildens position (WGS84):** 58:55,891N 11:09,574E **Område:** Strömstad, Västra Götaland [Åbn den originale registrering i Fornsök](https://app.raa.se/open/fornsok/lamning/676760e3-0501-421a-b800-84a5c107b975) ### Dansk sammendrag Efter Karl XII's død under felttoget i Norge blev Strömstad samlingssted for store mængder krigsmateriel og forsyninger. Feltmarskal Rehnskjöld vurderede, at byen ikke længere kunne forsvares, og beordrede lagrene af kanoner og krigsfornødenheder sejlet til Uddevalla og Göteborg. I slutningen af april 1719 ankom en transportflåde på 14 skibe. Lastningen var afsluttet, men afsejlingen blev forsinket, fordi man også ville medtage kanoner fra strandbatteriet på Killingholmen. Imens sejlede den danske flåde ind i skærgården, og skibe for anker ved Killingöarna spærrede transportflådens vej. For at forhindre, at fartøjer og last faldt i fjendens hænder, blev transportskibene sænket med deres last, mens konvojens to kanonpramme og syv galejer blev sprængt. Strömstads dykkerbolag bjærgede i 1880-1881 og 1883 et stort antal kanoner, to morterer, kanon- og blykugler, bomber, blokke, hjul, lavetter, egetømmer og dele af et skibs bund. En af kanonerne bar Karl XI's navnetræk, titlen R. S. (Rex Sueciae) og årstallet 1682. Kanonerne lå flere steder i bunker mellem Ulkeskär og Furuholmen samt ved Skurve; de fleste var af jern og 2,7-3,7 meter lange. Der blev også observeret skibstømmer, rester af lavetter, en blok med metalskiver og tegl fra kabyssen. Bjærgningen ophørte i 1883, ikke fordi området var tømt, men fordi lave skrotpriser gjorde arbejdet urentabelt. Alle bjærgede genstande blev solgt eller ophugget og er ikke bevaret. I 1981 overvejede Strömstads kommune at bjærge en kanon og en morter, som fortsat skulle ligge på havbunden, men lod dem blive på grund af konserveringsomkostningerne. --- ### Svensk originaltekst fra Fornsök **Beskrivelse:** Historik: Sedan Karl XII stupat på sitt norska fälttåg blev Strömstad centrum för de stora förråden den återvändande flottan, som understött fälttåget med förnödenheter, lyckades föra med sig. Under vintermånaderna fördes dessutom alla förråden från Sundsborg till Strömstad, där massor av krigsmateriel nu hopades. Bohusläns nya befäl, fältmarskalken Rehnskjöld, gjorde dock bedömningen att Stömstad ej längre kunde försvaras. Han gav därför order om att de befintliga förråden av kanoner och krigsförnödenheter skulle skeppas till Uddevalla och Göteborg. Redan tidigt på våren, så snart havet var isfritt, påbörjades utskeppningen. Händelseförlopp: I slutet av april ankom en transportflotta bestående av 14 fartyg till Strömstad. Kanoner och förråd inlastades, och flottan var redo att avsegla, när den blev fördröjd p.g.a. att man beslutat sig för att ytterligare medtaga några kanoner från strandbatteriet på Killingholmen. Under tiden kom den danska flottan in i skärgården, och några av fartygen ankrade vid Killingöarna, varvid transportflottans väg spärrades. I Strömstad såg man då ingen annan utväg att rädda transporten från att falla i fiendens händer än att låta sänka transportskeppen med deras last och spränga de två kanonpråmar och 7 galärer, som utgjorde flottans konvoj. Fyndlista: Bärget av dykeribolag 1880-1881 och 1883: 20 kanoner, 100 kanonkuler, 74 kanoner, 2 mörsare en stort antal kanonkuler samt blykuler, block, bomber, hjul och lavetter, ett parti ektimmer och lämningar efter botten av ett fartyg. Samtliga fynd såldes eller slogs till skrot och finns inte bevarade. Status: Kanoner, som

påträffats på flera ställen mellan Ulkeskär och Furuholmen samt vid Skurve, ligger i högar. De flesta är av järn, och deras längd varierar mellan 2,7 till 3,7 m. Vidare finns botten av ett fartyg samt skeppstimmer. Rester av lavetter samt ett block med metallskivor, och tegel från kabyssen har också observerats (status 1890). Bärning: Hur fyndplatsen blev känd är osäkert, men i juli 1880 påbörjade Strömstads dykarebolag med kungl. Maj:ts tillstånd de första bärgningsarbetena mellan Furuholmen, Ulkeskär och Skurve. Eftersom kanonerna påträffats i högar utan spår av fartygslämningar, höll man det till en början för troligt att de var avsiktligt nedsänkta, och man gissade att det skett under Karl XII:s krig mot Norge eller något senare. På en av kanonerna kunde man fortfarande läsa Karl XI:s namnschiffer, titeln R. S. (Rex Sueciae) samt året 1682. När man efter några veckors arbete påträffade rester av fartygsvrak, förstod man dock att det måste röra sig om Karl XII:s karolinska transportflotta med konvojfartyg, som sänktes 1719 för att undvika att transporten skulle falla i danskarnas händer. Bärgningsarbetena kom att fortsätta även 1881 och 1883. Sammanlagt bärgade dykeribolaget ett stort antal kanoner, mörsare, kanonkulor och blykulor av olika kaliber. Fynden såldes som skrot, och när bärgningsarbetet gavs upp 1883 berodde det inte på att det inte fanns mer att hämta, utan att låga skrotpriser gjorde bärgningsarbetet olönsamt. 1937 ansökte Strömstads Museiförening om att få undersöka vraken i Strömstads hamninlopp samt i Dynekilen (se SMA 935:004), och eventuellt tillvarataga föremål från desamma. Framförallt verkade man intresserade av örlogsfartygen och de galärer som eskorterat transportfartygen. Riksantikvarieämbetet lät Carl Ekman yttra sig i ärendet, och han föreslog att museiföreningen skulle börja med en grundlig rekognoscering på fyndplatserna, för att därefter redovisa planerat tillvägagångssätt vid kommande undersökningar. Han poängterade särskilt vikten av att arbetet utfördes på ett vetenskapligt tillfredsställande sätt och det fanns ekonomiska resurser för projektet. Det förefaller som om undersökningarna aldrig kom till stånd. 1938 hävdade R. Antenn fyndplatsens stora kulturhistoriska betydelse och kallade den "den svenska flottans Scapa Flow". Han beklagade att fynden från de tidigare bärgningarna så pietetslöst spolierats och menade att det kunde vara av stort intresse att på nytt undersöka platsen och de där ännu kvarliggande fartygen. 1981 ansökte Strömstads kommun om att få bärga en kanon och en mörsare, som enligt uppgift skulle ha lämnats kvar på botten vid bärgningsarbetena på 1880-talet. Föremålen skulle hugfästa minnet av händelserna 1719 i Strömstads historia. På grund av konserveringskostnader lät man dock föremålen kvarligga. ****Orientering:**** Strömstad hamn, Mellan Ulkeskär och Furuholmen samt vid Skurve. ****Placering:**** Under vand ****Antikvarisk vurdering:**** Ingen antikvarisk bedömning ****Antikvarisk kommentar:**** Från forskningsundersökningen 2016-2017 finns ytterligare geofysiska sonarindikationer som ej är besiktigade. Datat finns på Bohusläns museum. ****Anbefalet vurdering:**** Övrig kulturhistorisk lämning ****Aktualitet:**** Överförd till annan lämning — Vattenområdet inventerades vid en forskningsundersökning 2016-2017 av Bohusläns museum. Detta resulterade framför allt i fartygslämningarna L1959:3811 och L1959:3833. Dessa båda kan med stor sannolikhet sammankopplas med fartygssänkningarna sommaren 1719. ****Undersøgelsesstatus:**** Lokationen er ikke undersøgt ****Skadestatus:**** Ikke registreret som beskadiget ****Egenskaber:**** - Byggnadsteknik: Kravell - Material: Trä ****Skriftlige kilder:**** - Litteraturhänvisning: R. Antenn, november 1938, "Vår flotta." - Strömstads tidning 12/6, 16/6, 19/6, 3/7, 10/7 1880 - Strengnäs tidning 1890-06-27 - Arkivhandlingar: Svenskt marinarkeologiskt arkiv (SMA) - Anmälan om fornlämning eller övrig kulturhistorisk lämning. RAÄ dnr 3.4.2-1448-2015. - Anmälan om fornlämning eller övrig kulturhistorisk lämning. RAÄ dnr 3.4.2-1854-2015. - Extern identitet: Ansvarig organisation: Statens maritima museer, Extern register: SjöMIS, Extern identitet: 935:005 ****Publiceret:**** 11-11-2021 ****Senest ændret:**** 11-11-2021 ****Registreringsgrundlag:**** Annat underlag ****Målemetode:**** Manuell inprickning ****Positionsfejlmargen:**** 10 m ****Indlæsningsusikkerhed:**** 10 m

Sidst rettet af: twm

Dato: 13-09-2026